

ת"פ 8938/04/15 - מדינת ישראל - שלוחת תביעות כפר-סבא נגד עאדל אבו ואדי

בית משפט השלום בכפר סבא

ת"פ 8938-04-15 מדינת ישראל נ' אבו ואדי(עציר)
בפני כבוד השופט אביב שרון

בעניין: מדינת ישראל - שלוחת תביעות כפר-סבא המאשימה

ע"י ב"כ עו"ד אריאל אודרברג

נגד

הנאשם

עאדל אבו ואדי

ע"י ב"כ עו"ד יזהר קונפורטי

הכרעת דין

כתב האישום והמענה לו

1. כנגד הנאשם הוגש כתב אישום המייחס לו עבירות של **כניסה לישראל שלא כחוק**, בניגוד לסעיף 12(1) לחוק הכניסה לישראל, תשי"ב-1952; **החזקת מכשירי פריצה**, בניגוד לסעיף 409 לחוק העונשין, תשל"ז-1977; **ותקיפת שוטר כדי להכשילו בתפקידו**, בניגוד לסעיף 274(1) לחוק העונשין.

2. על פי עובדות כתב האישום ביום 6.4.15 בשעה 12:15 או בסמוך לכך, שהה הנאשם - תושב קלקיליה שבשטחי האזור - במושב גבעת חן, כשהוא מחזיק בידו מברג. מיד ובסמוך ניסה השוטר רועי כפיר לעוצרו. אז תקף הנאשם את השוטר, בכך שנגח בראשו, והתקיפה קשורה למילוי תפקידו וזאת כשהוא מתכוון להכשיל את השוטר בתפקידו. בנסיבות האמורות לעיל, נכנס הנאשם לישראל ושהה בה כשארץ בידו אישור כניסה, עבודה או שהייה כחוק. בנסיבות אלה, החזיק הנאשם מכשיר המשמש לשם פריצה לבנין ואין לו הסבר סביר לכך.

3. בישיבת המענה לכתב האישום, הודה ב"כ הנאשם, בשמו, בעבירה של שהייה בישראל שלא כדין, אך כפר בביצוע העבירות של החזקת כלי פריצה ותקיפת שוטר בעת מילוי תפקידו. הסניגור העלה טענה לפיה יש להורות על ביטול כתב האישום מן הצדק, בהתאם לסעיף 149(10) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982.

לטענתו: "הנאשם כאן נעצר על ידי המשטרה ללא יסוד סביר לביצוע עבירה ואת זאת אני אומר לפי שמחומר הראיות עולה שהסיירים, הסייר העיקרי שבחר לגשת אליו, רשם שחזותו כבן מיעוטים היא זו שהובילה לפנייה אליו. דבר אשר כאמור וכידוע על פי הפסיקה אינו מקים יסוד סביר לחשש לביצוע עבירה, גם לגבי עבירת שב"ח וגם לגבי כל עבירה" (עמ' 5). הסניגור כפר בעובדה כי הנאשם צעד על המדרכה כשבידו מברג (ראה תיקון למענה בעמ' 27 לפר').

4. על מנת להכריע בטענת הסניגור, ובשים לב לכך שמדובר בטענה המצריכה בירור עובדתי, נשמעו הראיות בתיק. מטעם התביעה העידו השוטרים סאלח חלבי, אמיר ביטון, רועי כפיר, ברק אבינועם, אור מרדכי ודימיטרי בויאנקוב. כמו כן, הוגשו הודעת הנאשם (ת/10) ותמונות המנציחות את החבלות שנגרמו לשוטרים סאלח חלבי ורועי כפיר (ת/3א; ת/4; ת/5). מטעם ההגנה העיד הנאשם.

תמצית הראיות

5. **סאלח חלבי** הינו סגן מפקד צוות בילוש בימ"ר מג"ב מרכז. הוא משרת ביחידה מזה 10 שנים. ביום הארוע היה בלש בשטח ורכב על קטנוע מאחורי שוטר אחר שנהג. הוגש דו"ח הפעולה שערך ביום 6.4.15 שעה 12:13 (ת/1). מדו"ח הפעולה עולה כי העד שהה בפעילות אכיפה כנגד פע"ר (פעילות עבריינית כלפי רכוש) בגזרת שרון באזור גבעת חן. לאחר תדרוך החל בפעילות יחד עם השוטר אמיר ביטון.

את נסיבות הפניה לנאשם ואת שאירע לאחר מכן תיאר העד בדו"ח הפעולה כך -

"הבחנתי באדם הולך על הרחוב עם חולצה כחולה מכנס ג'ינס עם חזות ערבית. ניגשתי אליו וצעקתי לו 'משטרה' והחשוד ניסה להימלט. צעקתי עוד פעם 'תעצור משטרה' והוא לא נענה ולפתע זיהיתי ביד ימין מברג והתחיל להתעמת איתי וניסה לדקור אותי והתחלתי לתת לו אגרוף והדבקתי אותו למעקה שהוא ליד הכביש ואז השוטר אמיר ביטון הגיע וסייע לי לעצור אותו. ואז הרגשתי מכה בגוף והשוטר רועי הגיע גם לסייע למעצר של החשוד ואז ראיתי את רועי כפיר השוטר מפיל את החשוד לכביש והוא נופל איתו והשוטר אור מרדכי תפס את הדברים שהיו על החשוד אז הודעתי לו שהוא עצור... ביקשתי ממנו תעודת זהות אין לו מדובר בעאדל אבו ואדי תושב קלקיליה זה מה שהוא אמר לי".

בחקירה הנגדית נשאל העד מה גרם לו לחשוד בנאשם שעולה כדי "חשד סביר" לצורך עיכוב והאם חזותו הערבית עוררה חשדו. העד השיב כי ביישוב גבעת חן אין הרבה אתרי בנייה ו"היתה ידיעה שמתבצעות שם הרבה עבירות" (עמ' 8, ש' 13). לדבריו, מנסיונו רב השנים כבלש, "לא כל ערבי הוא חשוד, אבל מי שמסתובב במקומות שלא צריך להיות שם בשעות של הבוקר... אין חנויות שם. אין מקום הומה אדם... המקום הוא מוקד של ביצוע עבירות. זו שכונה רחוקה מהכביש, עם בתי וילות, קרקע, המקום שם הוא חם מבחינת גניבות בתים, רכבים, וקיבלתי בתור שוטר לעבוד באיזור הזה" (עמ' 8). העד הדגיש כי לא קיבלו הוראות בתדריך לעצור כל אזרח ערבי שמסתובב באזור, "אלא סומכים על זה שאני ותיק ו-10 שנים בתחום הזה. הייתי בחזית של השוטרים וזיהיתי את הבן אדם הולך, העברתי דיווח וחשדתי בו" (עמ' 8).

בהמשך עדותו, הוסיף העד פרטים מהותיים שלא בא זכרם בדו"ח הפעולה שערך בזמן אמת (ת/1). לדבריו, הנאשם היה "חשדן", מסתכל שמאלה וימינה. הוא לא הלך טבעי. הוא מעלה חשד. הוא עשה תנועות חדות בשטח ומתחיל להסתובב זה מעלה רמת חשד... נתן מבטים בשטח... הולך ועוצר" (עמ' 8-9). העד טען שהוא זוכר את המקרה, אולם שכח לרשום פרטים מהותיים אלה בדו"ח הפעולה. העד העיד שלא ראה מברג בידו של הנאשם לפני שאמר לו לעצור (עמ' 9).

בחקירה החוזרת השיב העד כי ברגע שחשד בנאשם צעק לעברו "משטרה עצור" והוא בתגובה הסתובב. בזמן שהסתובב הבחין העד שהנאשם אוחז "משהו" בידו "מברג אולי", אז החל להתעמת עמו פיזית כדי לא לקבל דקירה. העד החל משתמש בכוח על מנת לעצור את הנאשם והשוטר השני שהיה עמו הגיע על מנת לסייע לו. העד הבין כי הנאשם הסתובב לעברו על מנת להתנגד ולברוח, הוא היה קרוב אליו (עמ' 9).

6. **אמיר ביטון** הינו בלש במג"ב מרכז משנת 2008. הוגש דו"ח הפעולה שערך ביום הארוע (ת/2). מהדו"ח עולה כי נתבקש לסייע לצוות בילוש "בפעילות כנגד התפרצויות באזור השרון בעקבות עבירות פער רבות באזור". הוא הוצב יחד עם השוטר חלבי ונהג בקטנוע כאשר חלבי מאחוריו. במהלך הנסיעה הבחין חלבי בנאשם הולך ברח' דרך הסולטאן גבעת חן. השוטר חלבי "אמר לי שהוא העלה לו חשד וביקש ממני לעצור לידו על מנת שיוכל לבדוק אותו בדיקה שגרית. עצרתי לידו וחלבי פרק אליו מהקטנוע ואני התקדמתי מס' מטרים עם הקטנוע ועצרתי בצד. כאשר עצרתי ירדתי מהקטנוע והבחנתי בחלבי מתעמת עם הבחור שאליו ירד וכי הוא מתנגד לחלבי פיזית ותופס בו בידיו בשלב זה ניגשתי אליהם במהירות תוך שאני צועק לבחור החשוד 'עצור משטרה' ומנסה להפריד ביניהם ולסייע לחלבי לבצע מעצר על החשוד. אך החשוד היה ממש פיזית והמשיך להתנגד. בשלב זה הגיע צוות נוסף שלנו לסייע במקום יחד עם רועי כפיר מפקד הצוות והם הצטרפו אלינו וסייעו לנו להרגיע את החשוד ולנטרל אותו לרצפה לטובת ביצוע מעצר עליו. החשוד התנגד והתפרע מאוד לכל כיוון על אף שהמשכתי ואמרתי לו: 'עצור משטרה תפסיק להתנגד'. בסיום המעצר והרגעת החשוד הבחנתי שחלבי נחבל בידו ורועי במצחו והחשוד נחבל מעל עין שמאל בגבה חבלה קלה... במהלך הפעילות ביצעתי שימוש בכוח לסיוע ביצוע מעצר אחזתי בידי את ידיו של החשוד שהתנגד למעצר בצורה פרועה ותוקפנית וניסיתי להעביר אותה לאחור על מנת לסייע לשים ידיו לידים לחשוד".

בחקירה הנגדית השיב העד כי לא ראה את הנאשם במהלך הנסיעה שכן התרכז בנהיגה. רק לאחר שהשוטר חלבי אמר לו לעצור ליד הבחור שהולך הבחין בנאשם, עצר לידו, חלבי ירד והעד המשיך קדימה על מנת להחנות את הקטנוע. לדבריו, אם השוטר חלבי היה אומר לו שראה חשד שהנאשם ביצע משהו מסוים, היה מצוין זאת בדו"ח הפעולה. הוא אף לא שאל את חלבי מדוע הנאשם חשוד, שכן לאור השתלשלות הארועים עם הנאשם לא היה לו זמן לעשות כן (עמ' 11). העד לא יכול היה לזכור מי הוריד את הנאשם לעבר הרצפה, שכן הגיעו שוטרים נוספים למקום והוא התנגד. את החבלות על חלבי ועל הנאשם ראה רק בסיום ביצוע המעצר ולא לפני כן (עמ' 12). העד השיב כי השוטר חלבי ביקש ממנו לעצור בצד עם הקטנוע על מנת "לבצע בדיקה שגרית לחשוד" (עמ' 12, ש' 14).

7. **רועי כפיר** הוא מפקד צוות במג"ב מרכז וביום הארוע שימש ככוח תגובה באזור גבעת חן. הוגש דו"ח הפעולה שערך (ת/3), ממנו עולה כי ביום הארוע התמקם באזור הארוע ברכב, בגין פעילות שבוצעה כנגד התפרצויות באזור

גבעת חן. הוא קיבל דיווח בקשר מהשוטר חלבי כי "הינו מזהה בחור אשר נראה כבן מיעוטים לבוש חולצה כחולה וג'ינס מסתובב על רחוב דרך הסולטאן, דבר אשר עורר את החשד בגלל שזה אזור של וילות". העד החל לנסוע לעבר האזור והבחין ממרחק של 30 מטרים בחלבי ליד הנאשם מתעמת עמו יחד עם השוטר אמיר ביטון והם אינם מצליחים לאזק אותו בשל התנגדותו. העד פרק מן הרכב כשהוא מזוהה בכובע זיהוי משטרה, וצעק לנאשם "עצור משטרה". העד חיבק את הנאשם בפלג גופו העליון כדי למנוע התנגדותו והוא היכה אותו "בעזרת האחורה של ראשו כאשר הוא חובט בי בכוח והיני (כך במקור) מסיט את הראש כדי למזער את המכה, והוא פוגע בי בצד שמאל של הראש. השמטתי את החשוד על הכביש כאשר אני מחבק אותו מאחוריו כדי לרסן אותו ולבצע מעצר, ותוך כדי שאני נופל ביחד איתו, הוא קיבל מכה בגבה שמאל שלו ואני קיבלתי את דלת הרכב שבו נסעתי בתוך המצח שלי, דבר אשר גרם לנפיחות ואדמומיות... הוא ממשיך להתנגד. הצטרפו אלי אור מרדכי ודימה בויאנקוב, תפסו את רגליו כדי שלא ישתולל וחלבי ביצע אזיקה של החשוד עם ידיו מאחורה. כאשר הרמתי את החשוד זיהיתי מכה בגבה שמאל שלו אשר גרמה לדימום קל. על הריצפה זיהיתי מברג בצבע צהוב שחור אשר היה מונח על הכביש... חלבי ענה לי שזה שייך לחשוד וכי ניסה להתעמת בעזרתו... כאשר הגענו לבסיס שאלתי את החשוד אם ברצונו לקבל טיפול רפואי והוא ענה לי: 'לא'". החבלה שנגרמה לעד במצח הונצחה והתמונה הוגשה (ת/3א').

בחקירה הנגדית סיפר העד שהוא שוטר מזה 7 שנים. הוא השיב שהשוטר חלבי לא דיווח לו בקשר מהם הפרטים שעוררו אצלו את החשד כלפי הנאשם (עמ' 13). העד הדגיש כי השוטרים פעלו באזור בקשר ל"פעילות עבריינות של התפרצויות וכאלה, ויש גם קטע מודיעיני שאני לא יכול לגעת בזה, חלבי עלה בקשר ואמר שהוא זיהה את האדם מסתובב באיזור שם, וזהו" (עמ' 13, ש' 14). הוא לא שאל את חלבי מה עורר את החשד כלפי הנאשם, שכן הוא סומך על שיקול הדעת המקצועי שלו ועל הנסיון שלו (עמ' 13). העד סיפר כי משהגיע לנאשם היו איתו השוטרים חלבי וביטון. העד הצטרף אליהם ולאחר מכן הצטרפו השאר. את המכה במצח קיבל העד "לא באותה שניה שלפתתי אותו מאחורה, אלא כאשר אני והוא נפלנו על הריצפה" (עמ' 14). ראשו של הנאשם פגע בראש של העד פעמיים, תוך כדי התנגדות מצד הנאשם, העד השמיט אותו על הריצפה, קיבל מכה בראש מדלת הניידת והנאשם נפגע.

8. אור מרדכי, לוחם ביחידת ימ"ר טלמוג, השתתף אף הוא במעצר הנאשם. מדו"ח הפעולה שערך (ת/7) עולה כי הגיע למקום המעצר לאחר ששמע דיווח בקשר מאת השוטר חלבי "על בחור חשוד הלבוש חולצה כחולה קצרה וג'ינס ארוך". כשהגיע למקום ברכב המשטרה הבחין בשוטר חלבי ובנאשם כשהוא מנסה לתקוף את השוטר. העד תפס את הנאשם בכתפו השמאלית, תוך שהוא משתמש בכוח היות והנאשם התנגד לכך. לאחר שהנאשם נאזק, נערך חיפוש על גופו ונתפס מכשיר טלפון מסוג נוקיה, בכיסו הימני מלפנים "היו כפפות צמר שחורות שתיים וכפפה נוספת בשילוב צבעים שחור וורוד". העד ציין בדו"ח כי הנאשם השתמש בכוח רב ולא נשמע לקריאות העד שיירגע ושמדובר במשטרה, כל זאת כשהעד מזוהה בכובע משטרה. העד אף תפס את המברג שאורכו כ-15 ס"מ.

בחקירה הנגדית השיב העד כי לא ידע מה קדם לעימות הפיזי בין הנאשם לבין השוטר חלבי. הוא ציין שחרף העובדה שלא ציין בדו"ח הפעולה מה היה החשד כנגד הנאשם "גם ידוע לנו על מה, כי אנחנו בפעילות הזאת... הפעילות של ההתפרצויות באיזור הזה" (עמ' 16, ש' 25). העד ציין כי רשם את כל הפרטים המהותיים שראה בדו"ח הפעולה, הנאשם התנגד למעצרו והשוטרים ניסו בכל זאת לעוצרו (עמ' 17).

9. **דימיטרי בויאנקוב**, המשרת בימ"ר מג"ב כ-5 שנים בתפקידי בילוש, ערך אף הוא דו"ח פעולה (ת/8). מהדו"ח עולה כי העד שהה ברכב המשטרה, יחד עם רועי כפיר ואור מרדכי, שהוזעק על ידי השוטר חלבי בעקבות דיווח על אדם חשוד. **בהגיעו ראה כי השוטרים נמצאים עם הנאשם שהתפרע בצורה תוקפנית והשוטרים מנסים להשתלט עליו. ברגע זה, ירד העד מן הרכב אל הכביש, שם על ראשו כובע זיהוי משטרה וצעק "משטרה" במטרה לסייע לשוטרים. הנאשם היה על הריצפה והשוטרים ניסו לאוזקו. הנאשם התנגד פיזית והעד תפס את רגלו הימנית תוך שהנאשם משתולל עם רגליו ומפעיל כוח פיזי חזק.** בהגיעם לבסיס אייל מג"ב הבחין העד בשפשוף מעל עין שמאל של הנאשם ונפיחות ושפשוף מתחת לעין שמאל. בהיותו חובש, הציע העד לנאשם עזרה ראשונה אך זה סירב ואמר שהוא מרגיש טוב ושהכל בסדר.

לשאלת הסניגור השיב העד כי הוא לא זוכר טוב את הארוע. כשהגיע לנאשם הוא כבר היה על הריצפה כשהשוטרים מנסים להשתלט עליו והוא מתנגד. השוטר אור מרדכי נהג ברכב המשטרה. לדבריו, אם אור העיד שכשהגיע למקום הוא ראה את המעורבים עומדים, אזי "יכול להיות שהוא ראה". העד לא זכר מי מהשוטרים שהיו עמו הגיע ראשון למקום הארוע (עמ' 18).

10. העד **ברק אבינועם** תיעד את החבלות שנגמו לשוטרים סאח חלבי (חבלה בצד הפנימי של יד שמאל) ורועי כפיר (מכה במרכז המצח) (ת/3א', ת/4, ת/5) וערך על כך מזכר (ת/6). החבלות הונצחו ביום הארוע בשעה 14:09, שעת צריבת התמונה. לדבריו, תיעד את החבלות כפי שמסרו לו השוטרים (עמ' 15).

11. **מחנות דעת מז"פ** מיום 6.4.15 (ת/9) עולה כי המברג שנתפס ברשות הנאשם, אשר מידותיו 22.6 ס"מ אורך כללי, 7 מ"מ רוחב קצה הלהב, יכול לשמש, בין היתר, לפתיחתם האלימה של דלתות מבנים וכלי רכב, וכן לשבירתם של מנעולי תליה המותקנים בפתחי מבנים.

גירסת הנאשם

12. הוגשה הודעת הנאשם מיום 6.4.15, 13:27 (ת/10). הנאשם מסר בהודעתו כי לא תקף שוטר וכי לא היו עליו כלי פריצה, אלא **"בסך הכל באתי לחפש עבודה"**. לטענתו, הוא הלך בכביש ו**"קפצו עלי מאחור כמו בן אדם מחבל. אמרתי להם מי אתם, מי אתם, נתנו לי מכות הרגו אותי מכות, ולקחו אותי לרכב ואמרו לי משטרה התחילו לקלל אותי וזהו הגענו לתחנה, לא היה לי כלי פריצה ולא תקפתי שוטר"**. הנאשם השיב כי הוא דובר עברית וכי למד את השפה בישראל, אליה הוא נכנס "הרבה, לא יודע כמה". הנאשם יודע שאסור להיכנס לישראל ללא אישור, אך "המצב קשה גם שלי ושל ההורים שלי צריך כסף כי אצלנו אין עבודה". הנאשם סיפר כי נכנס לישראל דרך עזון, באזור בו עוברים אנשים. לדבריו, שילם לבאסל גזאווי מעזון 150 ₪, והוא סידר "מישהו מישראל שיסיע אותנו והוא מתחשבן איתו". הנאשם טען שעלה לרכב הנהג הישראלי בעזון ונסע להוד השרון. משנשאל איך קוראים לנהג, השיב **"אני לא מכיר אותו"**. הוא יצא מעזון בשעה 05:00 ועד עכשיו חיפש עבודה. **קודם נסעו לפתח תקוה ואחרי זה ירד בהוד השרון.** לדבריו, הוא פועל ורצה לעבוד "בהכל". הנאשם הכחיש כי תקף את השוטרים וכי ניסה להימלט. עוד הכחיש כי השוטרים צעקו לו "משטרה תעצור" וטען כי **"לא צעקו כלום נפלו עלי באו מאחור והתחילו מכות"**. משנבקשה התייחסותו של הנאשם לענין המברג, השיב - **"לא היה לי מברג ולא היה לי שום דבר"**. משנשאל היכן קיבל מכות, הצביע על **מכה שקיבל הגבה של עין שמאל ועל ברך רגל ימין**. הוטח בנאשם כי נכנס לישראל על מנת

לפרוץ לבתים, ועל כן החזיק בכלי פריצה, השיב "זה לא נכון".

13. בעדותו בפניי סיפר הנאשם כי עלה לרכב של אדם ישראלי מכפר קאסם, בכפר עזון, ונסע עד להוד השרון לחפש עבודה. הוא הגיע לרעננה מכיוון הוד השרון, הלך על המדרכה, ופתאום "**צועקים אאא והתחילו מכות, לא יכולתי לזוז אפילו, שמו אותי על הרצפה והתחילו מכות מכות אפילו לא הלכתי, חתמתי להם שאני לא רוצה לבית חולים, באותו רגע עליתי לאוטו אמרתי להם תהרגו אותי, מרוב שקיבלתי מכות**" (עמ' 18-19). הנאשם טען שקיבל מכה בגבה שמאל ובברך שמאל. כמו כן, קיבל "**בעיטות בצלעות השמאליות שגרמו לי לא לישון חודש, וגם הכתף כאבה לי, בעיטות בעיטות, הם הרגו אותי מכות, ביקשתי אפילו שיהרגו אותי ממכות באותו רגע**" (עמ' 19). הנאשם הכחיש כי ניסה לנגוח בכוונה בשוטר רועי כפיר ואמר "זה לא קרה, לא יודע, אולי הם קפצו עלי, אני זוכר רק הזזתי את הראש ימינה על מנת להתגונן, הם לא נתנו לי לזוז אפילו" (עמ' 19, ש' 23). משנשאל על החזקת המברג, אישר זאת הנאשם וטען "זה בשביל העבודה, אני עובד חשמל וגם רוצה לעבוד גם בבניין, אני עובד יעני, פועל" (עמ' 19, ש' 26). הנאשם טען שהוא **מסתובב ומחפש עבודה "איפה שיש בניינים**. לפעמים אפילו במזבלות, מכוונות כביסה. לפעמים אני לוקח מנועים של מכוונות כביסה" (עמ' 19). לשאלה כיצד הוא לוקח מנועים של מכוונות כביסה, השיב כי הוא מתקשר לחברו מכפר קאסם. הנאשם השיב שלא היו עליו עוד כלי עבודה, תיק או אוכל, שכן הוא קונה במכולת (עמ' 20).

14. בחקירה הנגדית טען הנאשם כי בשעה 05:00 יצא מביתו לעזון, מרחק חצי שעה. בשעה 06:30 הגיע לכפר קאסם ולהוד השרון ומשם הלך ברגל לגבעת חן, שם מעולם לא עבד. לגבעת חן הגיע בשעה 11:30 (עמ' 20-21). משהוטח בנאשם כי מסר בהודעתו במשטרה שהיה לפני כן בפתח תקוה, השיב "**לא הייתי בפתח תקוה באותו יום**" (עמ' 21). את ענין החזקת הכפפות בכיסו הסביר בכך ש"היה קר... בבוקר היה קר ובאמצע היום היה חם" (עמ' 21, ש' 20). בהמשך החקירה אישר הנאשם כי השוטרים אמרו לו לעצור, אך לא היה החלטי בקשר לנקודה זו -

"... שמעתי קטנוע, וכבר צעקו לי עצור עצור והתחילו מכות, והם מדברים גם. לא אמרו לי תעצור ולא כלום. לא נתנו לי גם לדבר.

ש. הם אמרו לך שהם שוטרים?

ת. לא אמרו לי. צעקו עצור עצור ולא אמרו לי שהם שוטרים. תוך כדי הדיבור שלהם עצור עצור נתנו לי מכות. הם לא אמרו משטרה.

ש. בשלב מסוים הם אמרו משטרה?

ת. אחר כך שמעתי משהו אומר משטרה.

ש. מתי?

ת. אחרי שאני מקבל מכות.

ש. אתה לא הכרת אותם, הלכת לך ברחוב, והם פשוט קופצים עלייך? ככה פתאום?

ת. כן.

ש. זה נשמע לך הגיוני?

ת. קופצים עלי בסדר, אבל נותנים לי מכות?" (עמ' 23).

לנאשם לא היה הסבר כיצד - אם השוטרים היו אלה שהפליאו בו מכותיהם - נגרמו להם חבלות במצח וביד - "לא יודע. לא יודע על זה שום דבר. לא ידעתי שהם קיבלו חבלות... לא יודע. אולי הם מרב עצבים, חשבו שקפצו על מישהו מחבל, ומעצבים הם תקפו אחד את השני, כנראה" (עמ' 25).

הנאשם הופנה לכך שאמר כי התכוון לחפש עבודה ואם ימצא חלקי מנוע של מכונית כביסה יתקשר לנהג שהסיע אותו מעזון לישראל, זאת בעוד בהודעתו במשטרה טען שכלל אינו מכיר את הנהג. על כך השיב הנאשם כי הוא מכיר את הנהג, אך העדיף לשקר לחוקר על מנת לא לסבך אותו (עמ' 26).

הנאשם אישר כי בעת שניסה להשתחרר מאחזת השוטרים, "ניסיתי להזיז את הראש אחורה והם נתנו לי מכות ומצאתי את עצמי על הרצפה" (עמ' 26, ש' 14), זאת לאחר שהכחיש תחילה כי ניסה להשתחרר מן האחיזה עם הראש אחורנית (עמ' 24, ש' 10).

15. טענות ההגנה בסיכומיה

א. סעיף 66 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), תשנ"ו-1996, מגדיר "עיקוב" כהגבלת חירות של אדם בשל חשד לביצוע עבירה או כדי למנוע ביצוע עבירה. סעיף 67 לחוק מקנה סמכות לשוטרים לעכב אדם רק אם קם חשד כי אותו אדם עבר עבירה או שהוא עומד לעבור עבירה העלולה לסכן את שלומו או בטחונו של אדם. סעיף 69 לחוק קובע כי אם הוקנתה בחיקוק הסמכות לחפש במקום, בכליו או על גופו של אדם, או הסמכות לדרוש מאדם הצגת מסמכים, רשאי בעל הסמכות לעכב אדם כדי לאפשר את החיפוש או העיון במסמכים, וכן רשאי הוא לדרוש מהאדם למסור את שמו ומענו. סעיף 2 חוק החזקת תעודות זהות והצגתה, תשמ"ג-1983 קובע כי תושב שמלאו לו 16 שנים חייב לשאת עימו תמיד תעודת זהות ולהציגה בפני קצין משטרה... שוטר או חייל במילוי תפקידם כשידרשו זאת ממנו.

ב. הוראות סעיף 2 לחוק החזקת תעודות זהות עוסק בחובותיו של האזרח להחזיק ולהציג תעודת זהות. ואולם, נדרש מקור סמכות לאיש החוק לדרוש את הצגת תעודת הזהות.

ג. פרשנות מרחיבה לסעיף 2 לחוק החזקת תעודת זהות, לפיה מוקנית לשוטרים סמכות לעכב אדם ללא כל תנאי, תרוקן מתוכן הוראות סעיפים 66 ו-67 לחוק המעצרים, שהינו חוק ספציפי ומאוחר.

ד. ע"פ 617/80 למברטו נ' מדינת ישראל, פ"ד לה (2) 313, בו נקבע כי "לאור הוראותיו של החוק הנ"ל מתשל"א (חוק להארכת תוקף של תקנות שעת חירום (החזקת תעודת זהות והצגתה, תשל"א-1971, אשר הוחלף בחוק החזקת תעודת זהות והצגתה - א.ש.) רשאי היה כל שוטר

במילוי תפקידו לדרוש הצגתה של תעודת זהות מכל אדם, אף בלי שנתעורר בלבו לפני כן חשד, שבוצעה עבירה, ובעקבות התנהגות כגון זו של המערער אחרי העלאת הדרישה על ידי השוטרים, כאשר ללא מענה והסבר דחף את השוטר ונמלט מהמקום, רשאי היה השוטר לעוצרו" - אינו בגדר הלכה מחייבת שכן דברים אלה נאמרו כאמרת אגב. זאת ועוד, פסק הדין ניתן לפני כ-35 שנים, עובר לחקיקתו של חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, שעל פיו יש לפרש דברי חקיקה בכלל, וכאלה הפוגעים בחירותו של אדם בפרט.

לאחרונה, נשמעו בבתי המשפט גישות פרשניות שונות לסעיף 2 לחוק החזקת תעודת זהות והצגתה, הדורשות קיומו של יסוד סביר לחשד כי האדם ביצע עבירה בכדי ששוטר יהא רשאי לעכבו לצורך הזדהות והצגת תעודת זהות.

ה. במקרים דומים, בהם עיכבה המשטרה אזרחים שלא כדין, או ביצעה חיפוש בכליהם שלא כדין, הורו בתי המשפט על זיכוי הנאשמים או על ביטול כתב האישום מן הצדק (ת"פ (שלום ת"א) 20039-09-13 **מדינת ישראל נ' נידם**; ת"פ (שלום ת"א) 18175-02-10 **מדינת ישראל נ' שלאעטה**; ת"פ (שלום חדרה) 57956-04-13 **מדינת ישראל נ' קסהון**; ע"פ (מחוזי חיפה) 4361-09-15 **מדינת ישראל נ' קסהון**).

ו. לא התעורר בלבם של השוטרים כל חשד סביר לביצוע עבירה על ידי הנאשם וסיבת עיכובו היתה "בדיקה שגרתית" בשל היותו בעל חזות ערבית הצועד באזור של וילות. גירסתו של השוטר חלבי בבית המשפט לפיה התנהלותו של הנאשם באזור עוררה חשדו - לא בא זכרה בדו"ח הפעולה ובחקירה הראשית ועל כן, יש לדחותה.

ז. אין לקבל גירסת השוטר חלבי כי הנאשם ניסה לתקוף אותו באמצעות המברג, שכן השוטר ביטון, ואף השוטרים האחרים, אינם תומכים בגירסה זו.

ח. לא יתכן כי הנאשם נגח אחורנית בשוטר רועי כפיר שכן זה גבוה ממנו "בחצי ראש" והשוטרים האחרים אינם מעידים על כך.

ט. אף אם עיכובו של הנאשם נעשה כדין, הרי שלאור תקיפת הנאשם במפתיע, על ידי מספר שוטרים, בו זמנית, לא ניתן לומר כי בלהט הדברים היה הנאשם בעל יסוד נפשי לתקיפת שוטר, ויש לקבל הסבריו בבית המשפט להתרחשות. משכך, יש להורות על זיכוי מעבירה של תקיפת שוטר במילוי תפקידו.

י. לענין עבירת החזקת כלי הפריצה (מברג) - הנאשם לא נשאל בחקירתו במשטרה, ברחל בתך הקטנה, כיצד הוא מסביר כי נמצא ברשותו מברג אשר יכול לשמש כלי פריצה ומשכך, יש לקבוע כי המשטרה זנחה החשד כלפיו לביצוע עבירה זו; לגופו של ענין, הנאשם סיפק הסבר מניח את הדעת להחזקת המברג על ידו.

יא. נוכח הפעלת פעולה שלטונית דראסטית ופוגענית על ידי המשטרה - עיכובו של אדם על רקע מוצאו - פעולה משטרתית מפלה ופוגעת בצורה חריפה ביותר בתחושת ההצדק וההגינות, אשר לא ניתן לרפאה באמצעים מתונים יותר, הרי שיש להורות על ביטול כתב האישום מן הצדק.

דין והכרעה - קביעת עובדות וממצאי מהימנות

16. לאחר ששמעתי את העדים והתרשמתי מהם, קראתי את פרוטוקול הדיון, כמו גם את סיכומי ב"כ הצדדים, ועיינתי במוצגים, מצאתי להרשיע את הנאשם בעבירות המיוחסות לו בכתב האישום. אני מעדיף, ללא כל היסוס, את עדויותיהם של השוטרים על פני עדותו של הנאשם, אשר נמצאה בלתי אמינה, בלתי הגיונית בעליל ורוויית סתירות מהותיות.

גם אם נפלו בדו"חות הפעולה שערכו השוטרים אי דיוקים מסויימים, הרי שניתן להבין זאת על רקע העובדה כי הארוע היה "מתגלגל", החל במעורבותו של שוטר אחד (סאלח חלבי), המשיך בהתערבותו של שוטר שני (אמיר ביטון) ולאחר מכן, הגיע כוח התגבור שמנה 3 שוטרים נוספים, החל בהצטרפותו של השוטר רועי כפיר וכלה בהצטרפות השוטרים אור מרדכי ודימיטרי בויאנקוב. כאמור, מטבע הדברים, כאשר מעורבים בארוע מספר שוטרים, טבעי שיימצאו אי דיוקים או סתירות בלתי מהותיות, הנובעים מאופי הארוע, מזווית הראייה של העדים המעורבים, בשים לב לעיתוי ההצטרפות לאירוע, ומכך שכל אדם קולט בחושיו פרטים מסויימים עליהם הוא שם את הדגש. ניתן לומר כי דו"חות הפעולה של השוטרים משתלבים זה בזה, תואמים את עדויותיהם ונתמכים תמיכה של ממש בגירסתו של הנאשם, הכל כפי שיפורט להלן.

17. השוטר חלבי העיד כי הבחין בנאשם צועד ברחוב, דבר שעורר חשדו, ועל כן הורה לשוטר ביטון לעצור את הקטנוע על מנת לבצע "בדיקה שגרתית". בעודו יורד מן הקטנוע וניגש לנאשם תוך שהוא צועק לו "עצור משטרה" החל הנאשם להימלט מפניו. עדותו זו של השוטר חלבי, הנתמכת בדברים שכתב בדו"ח הפעולה (ת/1) ובעדותו של השוטר ביטון מהימנים עליי, וכפי שיובהר בהמשך, מתיישבים עם השכל הישר ושורת ההגיון. מששמע הנאשם את השוטר חלבי צועק "עצור משטרה" החליט לפתוח בריצה ולהימלט, כל זאת על רקע היותו שוהה בלתי חוקי. השוטר חלבי ציין בדו"ח הפעולה כי בשלב זה זיהה מברג בידו הימנית של הנאשם וכי הנאשם החל להתעמת איתו וניסה לדקור אותו. בחקירתו בבית המשפט הבהיר כי החל להתעמת עם הנאשם פיזית "שלא אחטוף איזה דקירה, כי מי שיש לו משהו חד ביד מסכן את החיים שלי... הוא הסתובב אלי וזיהיתי משהו בתוך היד. התחלתי להגן על עצמי במקום לחטוף דקירה" (עמ' 9, ש' 25). הסבר זה של העד מקובל עליי ונראה שכוונת העד בדו"ח היתה כי החל בעימות פיזי עם הנאשם תוך שהנאשם אוחז בידו במברג, אשר מעצם טבעו ומעצם העימות סיכן את העד בדקירה. תימוכין לכך ניתן למצוא בדו"ח הפעולה של השוטר רועי כפיר (ת/3) שם ציין כי זיהה מברג אשר היה מונח על הכביש ומשהפנה תשומת לבו של השוטר חלבי לכך, הוא השיב "שזה שייך לחשוד וכי ניסה להתעמת בעזרתו".

טוענת ההגנה שאין עדות, מלבד עדותו של השוטר חלבי, כי הנאשם אוחז בידו במברג. ראשית, די בעדותו של השוטר חלבי, שנמצאה מהימנה עליי, כדי לבסס עובדה זו; שנית, העובדה שהשוטרים האחרים לא ראו מברג בידו של הנאשם לא שוללת שכך אירע, שכן, השוטר ביטון הצטרף לעימות הפיזי בין השוטר חלבי לבין הנאשם מאוחר יותר; בלהט העימות לא ניתן, בהכרח, להבחין כי הנאשם אוחז דבר מה בידו (והמברג הרי צר ואינו בולט); השוטרים האחרים הצטרפו בשלב מאוחר יותר, כנראה, לאחר שהמברג נשמט מידו של הנאשם ונפל על הכביש; עובדה היא שבסוף הארוע ולאחר שהנאשם נאזק, מצא השוטר כפיר את המברג על הכביש ותגובתו המיידית של השוטר חלבי היתה כי הנאשם התעמת עימו כשהוא אוחז במברג.

לענין מודעותו של הנאשם לכך שמדובר בשוטרים שמבקשים לעכב אותו ולעצור אותו, הרי שהשוטר חלבי צעק לעבר הנאשם פעמיים "עצור משטרה" ולאחר מכן, משהצטרף השוטר ביטון לשניים אף הוא צעק לנאשם "עצור משטרה", כך

שלא יכול להיות ספק שהנאשם ידע שמדובר בשוטרים, ובכל זאת בחר להתנגד להם ולתקוף אותם. גם השוטר חלבי וגם השוטר ביטון ציינו בדו"חות הפעולה שלהם, ובהמשך בעדותם, את התנגדותו הפיזית והאלימה של הנאשם למעצר. השוטר חלבי אף נחבל במהלך נסיון ההשתלטות על הנאשם ונגרמה לו חבלה ביד, שתמונתה הוגשה לבית המשפט (ת/4, ת/5) - עובדה התומכת בגירסת השוטרים כי הנאשם התנגד למעצר באופן אלים. לאחר מכן, הגיע רכב התגבור שהיה בקירבת מקום, ממנו ירד השוטר רועי כפיר שסייע לשני השוטרים להתגבר על הנאשם ולעוצרו. גירסת השוטר רועי כפיר אמינה עליי ונתמכת בעדויותיהם של השוטרים האחרים ובעדותו של הנאשם עצמו. השוטר כפיר לפת את הנאשם מאחור על מנת למנוע התנגדותו, והנאשם בתגובה, הטיח ראשו לאחור ונגח בראשו של השוטר כפיר. אמנם הפרש הגבהים בין השניים הוא של "חצי ראש", ואולם, בלהט הארוע, כאשר המעורבים דינאמיים ולא סטאטיים, וכאשר מדובר בהתגוששות שבמסגרתה משנה הגוף תנוחה ולא נותר יציב, בהחלט יתכן מגע בין שני ראשים כאשר אדם אחד גבוה אך במקצת מרעהו. זאת להדגיש, כאשר גם הנאשם באחת מגירסאותיו מאשר כי הזיז את ראשו לצדדים ולאחור על מנת להיחלץ מן השוטר. בשלב מסוים, נופלים השוטר כפיר והנאשם על הריצפה, כאשר השוטר מקבל מכה מדלת הניידת במצחו והנאשם נפגע מעל הגבה. תמיכה בעדותו של השוטר כפיר ניתן למצוא בחבלה שספג במצח (ת/3א'), (ת/5). גניחות הנאשם בראשו של השוטר כפיר, מהוות, איפוא, התנגדות למעצר ותקיפת שוטר בעת מילוי תפקידו.

דו"ח הפעולה של השוטר אור מרדכי (ת/7), אשר נהג ברכב המשטרתי, התמקד בפעולות שהשוטר ביצע כלפי הנאשם ופחות בפעולותיהם של יתר השוטרים. כמו כן, התמקד הדו"ח במוצגים שנתפסו במהלך הארוע ובסימונם. כך גם דו"ח הפעולה של השוטר בויאנקוב (ת/8), ואולם, שני השוטרים תיארו את התנהגותו האלימה של הנאשם כלפי השוטרים שהשתתפו במעצרו וכי סייעו בהשתלטות עליו ובאיזוקו.

18. בנקודה אחת מצאתי שלא לקבוע ממצאי עובדה בהתאם לדברים שמסר העד חלבי, תוך שאני מדגיש כי אין בנקודה זו כדי לשליך על מהימנות דבריו בדו"ח הפעולה שכתב ובעדותו בבית המשפט. הדברים אמורים ביחס לתשובתו בחקירה הנגדית לפיה התנהגותו של הנאשם עובר לפנייה אליו עוררה אצלו חשד סביר כלפי הנאשם (עמ' 8-9). כזכור, השוטר חלבי בחר להוסיף פרטים מהותיים שלא בא זכרם בדו"ח הפעולה, לפיהם חשד בנאשם כיוון שהסתובב באופן מחשיד, הסתכל שמאלה וימינה ועשה תנועות חדות בשטח, התנהגות שהעלתה את רמת החשד כלפיו. דומה שהעד בחר להוסיף פרטים אלה לאחר שהסניגור שב והטיח בו כי בחר לפנות לנאשם ולעכבו רק משום חזותו הערבית. ברור לכל כי דברים מהותיים אלה, המהווים את ליבת החשד, אמורים היו למצוא ביטויים בדו"ח הפעולה. משלא נרשמו בדו"ח הפעולה, ברור כי לא קרו במציאות. ואולם, יש לראות הדברים שמסר השוטר חלבי בעדותו כנסיון להיחלץ משאלותיו המביכות של הסניגור שכיוונו לביצוע פעולה על ידו הנגועה באפליה על רקע אתני גזעי, בעוד העד לא ידע לבטא באופן מילולי ומדויק מה גרם לו לבקש לבצע לנאשם "בדיקה שגרתית", ולאחר שנכח לגלות שתשובותיו בדבר היות האזור מוכה פריצות, היותו אזור וילות והיותו מרוחק מהכביש וממרכזי אדם, לא הניחו דעתו של הסניגור שדי באלה כדי להוות הצדק לפנייה לנאשם לצורך הזדהות.

19. לעומת עדויות השוטרים, אשר נמצאו מהימנים עליי, הרי שגירסתו של הנאשם לא הגיונית, אינה מתיישבת עם ההגיון והשכל הישר ונגועה בסתירות מהותיות, הכל כמורט להלן:

א. הנאשם טוען כי ללא כל סיבה, בהפתעה גמורה וללא הודעה או התראה מוקדמת, זינקו עליו השוטרים והיכו אותו "מכות רצח". גירסה זו מנוגדת לכלל הגיון. איזו סיבה יש לשוטרים לזנק על אדם, באמצע היום, באמצע הרחוב, ללא כל סיבה וללא כל אינטראקציה קודמת עמו ולהכותו מכות נמרצות? ויודגש,

בשלב זה בו הנאשם טוען שהשוטרים זינקו עליו והחלו להכותו, עדיין לא היתה ידועה לשוטרים זהותו של הנאשם, עובדת היותו שוהה בלתי חוקי, עובדת היותו אווז במכשיר חד (מברג) והעובדה כי הוא עתיד לנסות להימלט מהם או לנסות להתנגד למעצר. נוכח כל אלה קשה עד בלתי אפשרי להלום גירסת הנאשם כי השוטרים זינקו עליו ללא כל סיבה ומבלי שקדם דבר מה לעימות הפיזי שהתקיים ביניהם.

מנגד, נוכח המניע הברור שהיה לנאשם להימלט מן השוטר חלבי, ובהמשך, להתנגד למעצר, הרי שגירסת השוטר חלבי סבירה יותר, הגיונית יותר ואף מתיישבת עם ההגיון והשכל הישר. לנאשם, שוהה בלתי חוקי, שבכליו מברג (כלי פריצה) וכפפות (המקלות על הפריצה ומונעות הותרת טביעות אצבע), מניע ברור להימלט מן השוטרים ולהתנגד למעצר. הנאשם יודע היטב כי אם יתפס הוא יעצר, יוגש נגדו כתב אישום וסביר להניח שהוא יישלח למאסר. על כן, משקרא לעברו השוטר חלבי "עצור משטרה", ניסה להימלט מפניו ובהמשך התנגד בכוח למעצר, כשהוא יודע שהמעורבים בנסיון לעוצרו הם שוטרים, כפי שצעקו לו במהלך הארוע וכאשר חלקם חובשים כובעי זיהוי משטריים.

ב. הנאשם שב וטען לכל אורך עדותו בפני כי קיבל מכות "רצח" מהשוטרים, הן במקום הארוע והן ברכב המשטרי עד להגעה לבסיס מג"ב. הנאשם תיאר מעשה לינץ' של ממש שביצעו בו, לכאורה, השוטרים: "בעיטות בעיטות, הם הרגו אותי מכות" (עמ' 19, ש' 8); "קיבלתי מכות רצח" (עמ' 20, ש' 6); "כשנחקרתי הייתי גמור מהמכות" (עמ' 21, ש' 8); "מכות ומכות. אני קיבלתי מכות רצח" (עמ' 21, ש' 27); "קיבלתי בעיטות בצלעות השמאליות שגרמו לי לא לישון חודש, וגם הכתף כאבה לי" (עמ' 19, ש' 8). והנה, בעת גביית הודעתו, כל שהפנה הנאשם את החוקר הוא למכה מעל גבה שמאל ולמכה בברך ימין (ת/10, ש' 71). הנאשם כלל לא נזקק לטיפול רפואי ואישר כי לא ביקש להתפנות לבית חולים. אף לא נטען בפני כי הוגשה תלונה למח"ש בעקבות התקיפה הברוטאלית לה טוען הנאשם. למעשה, הנאשם כלל לא סיפר בהודעתו במשטרה על האלימות הקשה שהופנתה כלפיו מצד השוטרים ברכב המשטרי. המסקנה המתבקשת מכך היא כי הנאשם הפריז והגזים בתאורו את התנהגות השוטרים, וזאת על מנת לחפות על נסיון ההימלטות מהם ועל התנגדותו האקטיבית והפיזית למעצר, כמו גם על תקיפתם. החבלות שנגרמו לשוטר חלבי (בידו) ולשוטר רועי כפיר (במצחו) מהוות תמיכה לגירסתם כי הנאשם התנגד למעצר ותקף אותם, שכן אם נכונה גירסת הנאשם לפיה "קיבל מכות רצח" ולא התנגד או תקף חזרה, כיצד נגרמו לשוטרים אותן חבלות? לנאשם לא היה הסבר סביר כיצד נגרמו החבלות לשוטרים שלפי טענתו היכו אותו והוא העלה טענה מופרכת - "אולי הם מרב עצבים, חשבו שקפצו על מישהו מחבל, ומעצבים הם תקפו אחד את השני, כנראה" (עמ' 25, ש' 19).

לכך יש להוסיף, את גירסאותיו המשתנות של הנאשם בחקירותיו - בהודעתו במשטרה טען כי כלל לא התנגד לתקיפתו על ידי השוטרים (ת/10, ש' 75); בחקירתו הראשית טען כי רק הזיז את ראשו ימינה כדי להתגונן (עמ' 19, ש' 23); בחקירה הנגדית טען תחילה שלא ניסה להתנגד (עמ' 24, ש' 2), לאחר מכן, טען כי ניסה להזיז את הראש, אך לא ניסה להשתחרר מהאחיזה עם הראש אחורנית (עמ' 24, ש' 4, ש' 11) ולבסוף אישר כי ניסה להזיז את ראשו אחורנית (עמ' 26, ש' 14).

ג. בהודעה במשטרה הכחיש הנאשם כי אחז במברג ("לא היה לי מברג ולא היה לי שום דבר" (ת/10, ש' 67). גם כשהטיח בו החוקר כי אחז בכלי פריצה על מנת לפרוץ לבתים, בחר להשיב "זה לא נכון" (ש' 89) ולא הסביר לשם מה אחז במברג, ואילו בעדותו בבית המשפט לפתע הודה הנאשם כי אחז במברג

ואף הסביר שעשה כן "בשביל העבודה" (עמ' 19, ש' 26).

ד. הנאשם טען בעדותו כי המברג כלל לא יצא מכיסו ("המברג היה בכיס שלי... התחילו להוציא לי דברים וגם את המברג... כל הזמן המברג היה בכיס" (עמ' 20, ש' 5)). בניגוד לדברים אלה, העיד השוטר חלבי כי בעת שהחל להתעמת פיזית עם הנאשם הבחין במברג בידו. גם מדו"ח הפעולה של השוטר רועי כפיר (ת/3) עלה כי עם תום ההשתלטות על הנאשם, הבחין השוטר כפיר במברג על הכביש ומשהפנה את תשומת לבו של השוטר חלבי לכך, השיב האחרון כי זהו המברג בעזרתו ניסה הנאשם להתעמת עמו. עיננו הרואות, כי בניגוד לגירסת הנאשם לפיה השוטרים הוציאו לו את המברג מהכיס, הרי שהמברג נמצא על הכביש בסמוך אליו, עובדה המתיישבת עם גירסאות השוטרים חלבי וכפיר.

ה. הנאשם טען שהסתובב באיזור גבעת חן על מנת לחפש עבודה "איפה שיש בניינים" (עמ' 19, ש' 30), ואולם טענה זו נסתרת בעדויות השוטרים (ואף מהיכרותי את המקום) אשר ציינו כי מדובר באזור "עם בתי וילות, קרקע" מוכה פריצות (עמ' 8, ש' 21; עמ' 13, ש' 18). על כן, נסתרה טענת הנאשם לפיה בחר לחפש עבודה באזור בו יש "בניינים".

ו. גירסת הנאשם לפיה החזיק בכפפות כי "היה קר" אינה אמינה עליי. מדובר בחודש אפריל ולא סביר כי יש לעטות כפפות מפני הקור בשלב זה של השנה, ובאזורים בהם עסקינן. זאת ועוד, כלל לא ברור מדוע החזיק הנאשם בשלוש כפפות ("כפפות צמר שחורות שתיים וכפפה נוספת בשילוב צבעים שחור וורוד" (ת/7)). משנדחתה גירסת הנאשם כי הסתובב במקום על מנת לחפש עבודה (שכן, אין המדובר באזור עם בניינים, כי אם באזור וילות ובתים צמודי קרקע), ומשנתפס הנאשם בשקר אודות המברג (בהודעתו הכחיש כי החזיק במברג ובעדותו טען שהחזיקו בכיס וכי השוטרים הוציאו אותו משם), הרי שענין החזקת הכפפות על ידו מחשיד אף הוא, וביתר שאת.

ז. בהודעה במשטרה סיפר הנאשם כי לאחר שנכנס לארץ דרך עזון, נסע לפתח תקוה ולאחר מכן הגיע להוד השרון. בעדותו בבית המשפט טען כי כלל לא נסע לפתח תקוה באותו היום.

20. לאור האמור לעיל, ותוך שאני דוחה גירסת הנאשם כבלתי אמינה, אני קובע את עובדות הארוע כדלקמן:

הנאשם, תושב קלקיליה, נכנס לישראל בלא שאחז אישור שהייה כדן, כפי שעשה כן בעבר פעמים רבות (ת/10, ש' 12, ש' 92) דרך הכפר עזון. הוא הגיע ליישוב גבעת חן, אזור של וילות ובתים צמודי קרקע, וצעד בשעת בוקר, ברח' דרך הסולטאן, אזור המרוחק מן הכביש, שאין בו חנויות והוא לא אזור שנוהגים להסתובב בו אנשים רבים (עמ' 8, ש' 15-16, ש' 21-22). האזור ידוע כאזור מוכה גניבות וכאזור שמתבצעות בו תדיר עבירות רכוש. במקום פעל צוות בילוש של מג"ב, בפעילות יזומה לסיכול עבירות רכוש, וזאת, בין היתר, על סמך מידע מודיעיני (עמ' 8, ש' 13, ש' 21; עמ' 13, ש' 14, ש' 23). השוטרים חלבי וביטון, רכובים על קטנוע, עברו ליד הנאשם והשוטר חלבי החליט לבצע לנאשם בדיקה שגרית. הוא ירד מהקטנוע וצעק לעבר הנאשם "עצור משטרה". בשלב זה, ניסה הנאשם להימלט, אז צעק השוטר בשנית "עצור משטרה". הנאשם החל מתעמת עם השוטר כשבידו מברג. השוטר חלבי ניסה למנוע התנגדותו של הנאשם והשוטר ביטון הצטרף אליו. בשלב זה, ובשל העימות הפיזי עם הנאשם, קיבל השוטר חלבי מכה בידו ונחבל. מיד לאחר מכן, הגיע רכב תגבור ממנו ירד השוטר רועי כפיר. הוא ניגש לעזור לשוטרים ביטון וחלבי להשתלט על הנאשם ולפת אותו מאחור. בשלב זה, הנאשם תקף את השוטר כפיר בכך שנגח עם ראשו פעמיים לאחור באופן שפגע בראשו

של השוטר כפיר. השוטר כפיר והנאשם נפלו על הארץ, תוך שמצחו של השוטר כפיר מקבל מכה מדלת הניידת ונגרמת לו חבלה במצח. גם לנאשם נגרמה חבלה מעל גבה שמאל. תוך כדי נסיון ההשתלטות, הצטרפו גם השוטרים מרדכי ובויאנקוב וסייעו בהשתלטות על הנאשם. השוטר מרדכי אחז בכתפו של הנאשם והשוטר בויאנקוב תפס את רגלו הימנית - כל זאת, כאשר הנאשם מפעיל כוח פיזי, מתנגד למעצר, כשהוא מודע לעובדה שמדובר בכוח משטרה. במהלך העימות הפיזי, נשמט מידיו של הנאשם המברג שאחז ונתפס על הכביש. כמו כן, החזיק הנאשם בכיסו 3 כפפות - שתיים תואמות ואחת נוספת.

היבטים משפטיים

21. כאמור, טוענת ההגנה כי הפניה לנאשם מצד השוטר חלבי היתה פניה בלתי חוקית, ללא ביסוס או עיגון בחוק ובפסיקה, פניה הנגועה באפליה על רקע גזעי אתני, רק משום היותו של הנאשם בעל חזות ערבית. משכך, והיות ומדובר בפגיעה אנושה בעקרונות יסוד של שיטתנו המשפטית, הרי שיש להורות על ביטול כתב האישום מן הצדק.

22. ביום 25.5.15 ניתנה על ידי כב' הש' ניר מישורי לב טוב הכרעת דין מפורטת ומנומקת בת"פ (טב') 27033-10-14 **מדינת ישראל נ' יוסף אוראל** (25.5.15), במסגרתה נדרש הש' מישורי לב טוב לנתח את הוראות סעיפים 69-66 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), כמו גם את הוראות סעיף 2 לחוק החזקת תעודת זהות והצגתה, תשמ"ג-1982; לעמוד על השאלה אם ההלכה שנקבעה בע"פ 617/80 **למברטו נ' מדינת ישראל** היא הלכה מחייבת שעודנה נוהגת; ולהידרש לפסיקת בתי המשפט בסוגייה זו - כל זאת, כאשר עובדות המקרה שהתברר בפניו דומות לעובדות המקרה שבפניו והן - פנייה של שוטר לאדם על מנת לברר זהותו מבלי שהתקיים כלפי אותו אדם חדש סביר לביצוע עבירה כלשהי. היות ואני רואה עין בעין עם הש' מישורי לב טוב את הניתוח המשפטי שערך, כמו גם את התוצאה הסופית אליה הגיעה, מופנה הקורא לעיין שם, בעמ' 12-20 להכרעת הדין.

וראה לענין זה גם את הכרעת דיני בת"פ (כ"ס) 37794-12-14 **מדינת ישראל נ' קרעאן** (31.5.15), בעמ' 13-15 (ערעור על פסק הדין תלוי ועומד בבית המשפט המחוזי מרכז (ע"פ 7690-09-15).

23. פניה של שוטר לאזרח לצורך הצגת תעודה מזהה, או בלשון השוטרים בתיק זה לצורך "בדיקה שגרתית", מעוגנת בסעיף 2 לחוק החזקת תעודת זהות והצגתה ובסעיפים 67-69 לחוק המעצרים.

סעיף 2 לחוק החזקת תעודת זהות והצגתה קובע:

"תושב שמלאו לו 16 שנים חייב לשאת עמו תמיד תעודת זהות ולהציגה בפני קצין משטרה בכיר, ראש רשות מקומית, שוטר או חייל במילוי תפקידם, כשידרשו זאת ממנו".

סעיף זה החליף את הוראת תקנות לשעת חירום (החזקת תעודת זהות והצגתה), תשל"א-1971 והרקע לחקיקת החוק היה הצורך להאריך תוקף התקנות אשר הוארכו מעת לעת "מאחר שהנסיבות בגינן הותקנו התקנות לא השתנו, מוצע להאריך את תוקפן בשלוש שנים נוספות" (ראה דברי ההסבר לחוק). כמו כן, בדברי ההסבר לחוק להארכת תוקף תקנות שעת חירום (החזקת תעודת זהות והצגתה), תשט"ז-1956, נאמר - "ביום ל' בניסן תשט"ז (11 באפריל 1956)

התקין שר הפנים תקנות שעת חירום (החזקת תעודת זהות והצגתה), תשט"ז-1956, שמטרתן לאפשר בקורת מהירה ויעילה של זהות בני אדם, מטעמים שבבטחון המדינה... מאחר שהצורך בתקנות בעינו עומד מציעה הממשלה להאריך את תקפן עד סוף שנה זו".

סעיף 67 לחוק המעצרים מקנה סמכות לשוטרי לעכב אדם וקובע:

"(א) היה לשוטר יסוד סביר לחשד כי אדם עבר עבירה, או כי הוא עומד לעבור עבירה העלולה לסכן את שלומו או בטחונו של אדם, או את שלום הציבור או את בטחון המדינה, רשאי הוא לעכבו כדי לברר את זהותו ומענו או כדי לחקור אותו ולמסור לו מסמכים, במקום הימצאו.

(ב) שוטר רשאי לדרוש מאדם להילוו עמו לתחנת המשטרה או לזמנו לתחנת המשטרה למועד אחר שיקבע, אם נתקיימו שניים אלה:

(1) יש יסוד סביר לחשד שהוא עבר עבירה או יש הסתברות גבוהה שהוא עומד לעבור עבירה כאמור בסעיף קטן (א);

(2) הזיהוי היה בלתי מספיק, או לא ניתן לחקור אותו במקום הימצאו".

סעיף 69 לחוק המעצרים מקנה סמכות לשוטרי לעכב אדם לצורך ביצוע חיפוש ובדיקת מסמכים:

"הוקנתה בחיקוק הסמכות לחפש במקום, בכליו או על גופו של אדם, או הסמכות לדרוש מאדם הצגת מסמכים, רשאי בעל הסמכות לעכב אדם או כלי רכב כדי לאפשר את החיפוש או העיון במסמכים, וכן רשאי הוא לדרוש מהאדם למסור את שמו ומענו".

י. קדמי בספרו "סדר הדין הפלילי" (2008), חלק א', עמ' 15-16, כותב כי סמכות העיכוב הקבועה בסעיף 69 לחוק המעצרים "אינה נעוצה בקיומו של חשד שנעברה, או שעומדים לעבור עבירה אלא מהווה מעין 'סמכות עזר' ליישום סמכות 'חיפוש' כאמור בגוף הסעיף או סמכות לדרוש 'הצגת מסמכים'. ה'עיכוב' בהקשר זה נועד 'לאפשר' את יישומה של סמכות הדרישה להצגת מסמכים".

24. בניגוד לאמור בסיכומי ההגנה, לפיו אין לראות בהילכת למברטו הלכה מחייבת או כי יש לראות בדברים שנאמרו בה לענין סעיף 2 לחוק החזקת תעודת זהות והצגתה (כנוסחו אז) כ"אימרת אגב" שאינה מחייבת, הרי שאני סבור כי הילכת למברטו הינה הלכה מחייבת של בית המשפט העליון, אשר ניתנה על ידי שלושה שופטים, הלכה שאף אם חלפו כ-34 שנים מאז הינתנה, הרי שלא בוטלה או שונתה בפסק דין מאוחר של בית המשפט העליון שניתן בהרכב תלתא. לאור האמור לעיל, ואף בהינתן שלאחריה נכנס לתוקפו חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, עדיין יש לראות בה הלכה נוהגת, מחייבת, שרירה וקיימת.

כאמור, בפסק הדין בענין למברטו נתן בית המשפט העליון דעתו המפורשת לשאלה - האם רשאי שוטר לדרוש הצגת תעודת זהות מאדם ובכך לעכבו בלא שמתגלה חשד סביר לביצוע עבירה או לכוונה לבצע עבירה כאמור בסעיף 67

לחוק המעצרים. המקרה שנדון בפני בית המשפט העליון נגע ל"חוליית שוטרים בלבוש אזרחי, והללו ביקשו מן המערער ועמיתו, כי יזדהו בפניהם. אחד השוטרים הזדהה בתחילה על-פי תעודתו בפני המערער וביקש תעודת זהות. המערער דחף את השוטר והחל לברוח מן המקום. התפתח מרדף, ובמסגרתו הוקף המערער בחצר בית ברחוב ברטנורא על-ידי שני שוטרים, ואחד מן השניים תפס את המערער. אותה שעה שלף המערער אקדח, ולפי קביעתו של בית-משפט קמא, כיוון את האקדח אל גופו של השוטר, או כדברי השוטר 'תקע אותו בצלעותיו'."

בית המשפט העליון התייחס במפורש לטענתו של הסיגור כי פנייתם של השוטרים היתה משוללת סמכות וקבע כדלקמן:

"סיגורו המלומד של המערער, עו"ד דוד יפתח, טען בפנינו, כי לא היה מקום להרשעת מרשו בעבירה על סעיף 428, כי פנייתם של השוטרים אליו היתה מעיקרה ללא סמכות בדין, ומכאן כי המערער היה רשאי להסתלק מן המקום בלי לענות לשאלות השוטרים ואף להתנגד לדרישותיהם.

לא ראינו לקבל טענה זו. לפי החוק להארכת תוקף של תקנות-שעת-חירום (החזקת תעודת זהות והצגתה), תשל"א-1971, תושב שמלאו לו 16 שנה חייב לקבל מפקיד הרישום תעודת זהות, לשאת אותה עמו ולהציגה, בין היתר, בפני שוטר במילוי תפקידו, כאשר הוא נדרש לכך על-ידי. סירוב להציג את התעודה הוא בגדר עבירה על החוק הנ"ל. סעיף 4 לתוספת לחוק אמנם קובע, כי לא יועמד אדם לדין על אי-הצגת תעודת זהות, אם תוך 48 שעות לאחר שנדרש לכך הוצגה לפני מי שדרש את הצגתה או לפני שוטר בתחנת משטרה, ונקבעה זהותו של האדם על-פיה, אולם אך מובן הוא כי ההסדר המתואר אינו שולל מן השוטר הפועל במילוי תפקידו את הסמכות לדרוש את הצגת התעודה. אם לא הוצגה התעודה, ואם האדם, אשר ממנו נדרשה הצגת התעודה, פותח במקום זאת בריצה, שתחילתה בדחיפת השוטר, יש בכך לכאורה משום הפרעה לשוטר במילוי תפקידו, והשוטר רשאי לפעול לפי האמור בסעיפים 2 או 3(4) לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], תשכ"ט-1969.

לאור הוראותיו של החוק הנ"ל מתשל"א, רשאי היה כל שוטר במילוי תפקידו לדרוש הצגתה של תעודת זהות מכל אדם, אף בלי שנתעורר בלבו לפני כן חשד, שבוצעה עבירה, ובעקבות התנהגות כגון זו של המערער אחרי העלאת הדרישה על-ידי השוטרים, כאשר ללא מענה והסבר דחף את השוטר ונמלט מן המקום, רשאי היה השוטר לעוצרו."

25. כאמור, בענין **למברטו** התייחס בית המשפט העליון במפורש לטענה שהועלתה על ידי ההגנה ודחה אותה לגופה. משכך, ומשהמצע החוקי שבסיס החלטת בית המשפט העליון זהה למצע החוקי היום (הסעיף בתקנות לשעת חירום (החזקת תעודת זהות והצגתה), תשל"א-1971 זהה לסעיף 2 לחוק החזקת תעודת זהות והצגתה, תשמ"ג-1982; וסעיף 2 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], תשכ"ט-1969 דומה עד זהה לסעיף 67 לחוק המעצרים), הרי שמדובר בהלכה מחייבת, שרירה וקיימת.

26. ובאשר לפסיקה שניתנה לאחר פסק הדין בענין **למברטו**, יש להפנות לאלה:

בבג"ץ 791/13 **בן שבת נ' מדינת ישראל** (10.2.13) נדחתה על הסף, עתירה הבאה לתקוף נוהל "פסול" של משטרת נהריה לפיו היא דורשת מאזרח שאינו חשוד בעבירה להיענות לדרישת שוטרים להציג תעודת זהות. בדחותו את העתירה על הסף, כתב כב' הש' מלצר - **"ראוי להוסיף כי העותר אינו מודע, כנראה, לכך שבהתאם לסעיף 2**

לחוק החזקת תעודת זהות והצגתה, תשמ"ג-1982: 'תושב שמלאו לו 16 שנים חייב לשאת עמו תמיד תעודת זהות ולהציגה בפני קצין משטרה בכיר, ראש רשות מקומית, שוטר או חייל במילוי תפקידם, כשדרשו זאת ממנו'. יחד עם זאת אין צורך לפרט פה את מלוא היקפה של חובת ההזדהות ואת סייגיה במקרים פרטניים שונים, שכן העתירה מתיימרת לתקוף דווקא את הנוהל בו מדובר".

בע"פ (מחוזי חי') 39387-06-12 **רביבו ואח' נ' מדינת ישראל** (3.1.13) נדון מקרה בו שוטר הבחין במספר אנשים עומדים סמוך לרכב, ביניהם המערער. השוטר ביקש מהמערער שיציג תעודת זהות וזה סירב, ציין את שמו ואמר שיתקשר ל"עופר". השוטר הזהירו כי אם לא יציג תעודת זהות יאלץ לעכבו לתחנה אך ההמערער התמיד בסירובו, גם משהגיעו שוטרים נוספים למקום. בית המשפט המחוזי דחה טענת ההגנה לפיה השוטרים פעלו בחוסר סמכות עת פנו למערער וביקשו שיזדהה באמצעות תעודת זהות -

"הסניגור טען, כאמור, כי לא היתה כל עילה לכך שהשוטרים יבקשו ממרשו תעודת זהות. כאן המקום להעמיד הן את המערער והן את בא כוחו על טעותם: סעיף 2 לחוק החזקת תעודת זהות והצגתה, תשמ"ג-1982 קובע לאמור... הנה כי כן, החוק מדבר על כך שכל תושב שמלאו לו 16 שנים חייב לשאת עימו תמיד תעודת זהות והוא חייב להציגה בפני שוטר בעת מילוי תפקידו כדין, כשהוא נדרש לעשות כן. ודוק: החוק אינו דורש כי תהיה לשוטר סיבה כלשהי לדרוש את הצגת תעודת זהות. לפיכך, אין שחר לטענה כי לא היתה כל עילה לשוטרים לדרוש מן המערער הצגת תעודת זהות".

בע"פ (מחוזי י-ם) 46367-03-12 **פרידמן נ' מדינת ישראל** (4.11.12) נדון עניינה של מערערת אשר שתי שוטרות הבחינו בה כאשר היא חוצה מעבר חצייה ברמזור אדום. משדרשו ממנה השוטרות להזדהות באמצעות תעודת זהות לצורך רישום הדו"ח סירבה המערערת ועמדה בסירובה גם כשהגיעו שוטרים נוספים למקום. בית המשפט המחוזי קבע -

"במקרה שלפנינו, סמכותן של השוטרות לדרוש כי המערערת תציג להן את תעודת הזהות שלה, וחובתה של המערערת להיענות לדרישה זו נבעה, לכל הפחות, מהוראת סעיף 2 לחוק החזקת תעודת זהות והצגתה, תשמ"ג-1982 הקובע... יצוין, כי בפסק דינו של בית המשפט העליון בע"פ 617/80 למברטו נ' מדינת ישראל פ"ד לה(2) 313 (1981) נקבע ביחס להוראת החוק שקדמה להוראת סעיף 2, כי שוטר מוסמך לדרוש הצגת תעודת זהות מכל אדם, אף מבלי שנתעורר בלבו של השוטר חשד כי האדם ביצע עבירה".

לענין דעה אחרת שהובעה בבית משפט השלום בקריות, ציין בית המשפט המחוזי - **"הכרעת הדין של בית משפט השלום בקריות בת"פ 14037-03-09 מדינת ישראל נ' יצחק ניסים [פורסם בנבו] (כב' השופטת תדמור-זמיר) הובעה דעה, כי חוקי היסוד שינו את המצב המשפטי שהיה קיים בעת שניתן פסק דינו של בית המשפט העליון, ועל כן כיום מוסמך שוטר לדרוש מאדם כי יציג בפניו תעודת זהות, רק אם אצל השוטר התעורר חשד כי האדם ביצע עבירה. יובהר, כי שאלה זו אינה עומדת להכרעה לפנינו, הואיל ואין חולק על כך שהשוטרות פנו אל המערערת וביקשו כי תציג בפניהן תעודת זהות, לאחר שהבחינו כי המערערת עברה עבירת תנועה, עת חצתה מעבר-חציה באור אדום".**

בת"פ (שלום ת"א) 2934-09 **מדינת ישראל נ' אברהם** (16.3.10) נדון עניינו של נאשם אשר נהג במונית יחד עם

"שלושה חשודים הנראים בני מיעוטים" והוא עוכב על ידי שוטר לבדיקת מסמכים, כשבהמשך התברר שהשלושה שנסעו עמו ברכב היו שוהים בלתי חוקיים. בית המשפט קבע כי **"הסיבה העיקרית לעיכוב המונית הייתה התרשמותו של רס"ל אורן שחר כי במונית: 'שלושה חשודים הנראים בני מיעוטים ונהג'".** בית המשפט קבע כי עריכת חיפוש עיכוב או מעצר כאשר הסיבה הבלעדית לביצוע פעולות אלה נעוצה בתיאור הלאומי של אדם איננו חוקי. יחד עם זאת, החליט בית המשפט כי הדרישה להצגת מסמכים מזהים, כמו גם העיכוב לצורך זה בלבד, היו חוקיים - **"השוטרים שעכבו את רכבו של הנאשם היו מוסמכים לעשות כן לצורך ביצוע בדיקה שגרתית של בדיקת מסמכים גם ללא צורך בקיומו של חשד סביר לעניין ביצוע עבירה. השוטרים גם היו מוסמכים לבקש מסמכים מזהים מיושבי הרכב. נוכח האמור לעיל, אין לראות בפגם שנפל בשיקול דעתו של רס"ל אורן שחר שמצא לנכון לאפיין את יושבי המונית 'כנראים בני מיעוטים' עילה לפסול את הראיה דהיינו את העובדה שאותם אנשים שנמצאו ברכב היו שוהים בלתי חוקיים במדינת ישראל... לא היתה פגיעה ממשית בזכותו של הנאשם שידע, או היה אמור לדעת, כי שוטרים מוסמכים לעכבו לצורך בדיקת מסמכים שגרתית. הראיות שהושגו בתיק זה היו מושגות בכל מקרה גם אם רס"ל אורן כלל לא היה מתייחס למראה של יושבי המונית".**

27. עוד ראה פסיקה עניפה הרואה בהילכת **למברטו** כהלכה מחייבת ומיישמת אותה הלכה למעשה, וזאת לאחר חקיקת חוקי היסוד:

ע"פ (נצרת) 1280/07 **יונס נ' מדינת ישראל** (22.1.08) (כב' הרכב הש' הווארי), בעמ' 13-11 לפסה"ד;

ת"פ (פ"ת) 16592-05-12 **מדינת ישראל נ' שמעון אהרון** (9.9.14) (כב' הש' עטר), בפסקה 20 להכ"ד;

ת"פ (רמלה) 20826-09-09 **מדינת ישראל נ' גיאר** (11.4.13) (כב' הש' אבו שחאדה), בפסקה 25 להכ"ד;

ת"פ (י-ם) 15711-11-10 **מדינת ישראל נ' מלכה** (4.7.12) (כב' הש' לומפ), בפסקאות 16-15 להכ"ד;

ת"פ (י-ם) 19753-11-11 **מדינת ישראל נ' עטון** (13.3.13) (כב' הש' מינטקביץ), בעמ' 5 להכ"ד.

28. ב"כ הנאשם הפנה לשתי הכרעות דין שניתנו על ידי כב' הש' תדמור-זמיר בת"פ (קריות) 14037-03-09 **מדינת ישראל נ' ניסים** (29.10.08) ובת"פ (חד') 57956-04-13 **מדינת ישראל נ' קסהון** (17.6.15), שם הובעה העמדה כי עיכוב אדם לבירור זהותו, על פי סעיף 2 לחוק החזקת תעודת זהות והצגתה, ללא כל עילה שבדין פוגע בזכויותיו החוקתיות לחירות ופרטיות וכי בעצם הצגת תעודת זהות בפני שוטר יש כדי להגביל את חופש התנועה ולחשוף מידע אישי על אדם. עוד נאמר כי פרשנות מרחיבה של סעיף 2 לחוק החזקת תעודת זהות תרוקן מתוכן את הוראות העיכוב הכלולות בחוק המעצרים אשר באו להגביל כוחה של המשטרה. משמבוצע עיכוב שלא כדין קמה לנאשם זכות להתנגד לעיכוב בהפעלת כוח סביר ומידתי.

יצוין, כי בענין **קסהון** הוגש ערעור מטעם המדינה והיא חזרה בה מן הערעור, תוך שב"כ המדינה מצהיר כי: **"אנו נסכים, בנסיבות העניין, להצעת בית המשפט, לעניין הותרת הזיכוי על כנו, תוך הערה שמתייחסת לסמכות שוטר לדרוש תעודת זהות לפי סעיף 2 לחוק נשיאת תעודת זהות".**

לאחר הצהרה זו, נתן בית המשפט המחוזי פסק דינו, בהאי לישנא: **"המערערת חזרה בה מן הערעור ובנסיבות**

העניין, אין צורך להכריע בטענות שהועלו. נבהיר למען הסר ספק, כי לעמדתנו, קיימת ככלל סמכות במקרים המתאימים, בין אם מכוח חוק המעצרים ובין אם מכוח חוק נשיאת תעודת זהות והצגתה, לפנות לאזרח בבקשה להציג תעודת זהות, ויש לבחון כל מקרה לגופו ולפי נסיבותיו. מצאנו לנכון להבהיר זאת, ומבלי שנידרש למקרה שבפנינו, וזאת בשים לב לחזרת המערכת מהערעור" (ע"פ (ח' 4361-09-15 מדינת ישראל נ' קסהון (12.11.15)).

29. כאמור, לדידי, כל עוד לא שינה בית המשפט העליון מהילכת **למברטו** או ביטל אותה בפסיקה מאוחרת ובהרכב תלתא (ראה סעיף 20(ב) לחוק יסוד: השפיטה), הרי שזוהי ההלכה הנוהגת ועל פיה יש לפסוק את הדין, קרי לכל שוטר הממלא תפקידו כדין מוקנית סמכות לבקש מכל אדם להציג לו תעודת זהות ולהזדהות בפניו, אף אם לא התעורר בלב השוטר כל חשד לביצוע עבירה מצד אותו אדם. על האדם שהשוטר פונה אליו, כאמור, חלה החובה לשאת תעודת זהות ולהציגה לשוטר כל אימת שיידרש. משדרש שוטר מאדם הצגת תעודת זהות, מניה וביה ומאליו נדרש עיכובו של האדם לצורך הצגת המסמך והעיון בו, שאם תאמר שאין הדבר כך, ירוקן מכל תוכן ההסדר האמור. "עיכוב" זה לצורך הצגת תעודת זהות והעיון בה, מטרתו לקיים את תכלית הוראת סעיף 2 לחוק נשיאת תעודת זהות והצגתה ולהבטיח קיומה.

כמפורט לעיל, כל פסיקות בתי המשפט שהכירו בסמכותם של שוטרים לדרוש הצגת תעודת זהות מאדם, מבלי שהתקיים לגביו חשד סביר לביצוע עבירה, ובחובתו של האדם לציית לדרישה זו של השוטר, ניתנו לאחר חקיקתם של חוקי היסוד ועדיין יושמה בהן הילכת **למברטו** כלשונה.

זאת ועוד, הוספת דרישה שאינה כתובה בחוק, דהיינו דרישה לקיומו של חשד סביר לביצוע עבירה על ידי מאן דהוא כתנאי להפעלת הסמכות לדרוש הצגת תעודת זהות תרוקן את ההסדר הקיים בסעיף 2 לחוק נשיאת תעודת זהות והצגתה מכל תוכן ותביא לפגיעה ביכולתה של המשטרה לשמור על הסדר הציבורי ועל בטחון הציבור וכן תביא לפגיעה ביכולתה לחשוף עבירות ולהביא למניעת ביצוען. כל זאת, כאשר "הפגיעה" בזכויותיו של הפרט היא פגיעה שאינה חמורה, במידה שאינה עולה על הנדרש ונעשית לתכלית ראויה (סעיף 8 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו).

30. והמקרה שלפנינו יוכיח - הנאשם הסתובב במקום שידוע למשטרה שמתבצעות בו עבירות רכוש רבות (התפרצויות לבתים וגניבות כלי רכב); ככל הנראה, בידי המשטרה היה קיים מידע מודיעיני כי במקום מתבצעות או עומדות להתבצע עבירות רכוש; המקום בו הסתובב הנאשם לא היה הומה אדם, לא היו בו חנויות והוא היה מרוחק מהכביש הראשי. כלום יעלה על הדעת שבנסיבות אלו לא היה מוסמך השוטר חלבי לפנות לנאשם לצורך "בדיקה שגרית" ולבקש ממנו להזדהות - פעולה שאינה פוגענית (כמו עיכוב, מעצר או חיפוש), לא גורמת לעוגמת נפש או לאי נוחות מיוחדת, וכל מהותה לברר זהותו של הנאשם? דומה כי יש להשיב על שאלה זו בשלילה.

תשובה זו מתבקשת ביתר שאת אף בשים לב לפסק דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה בענין **קסהון** כי יש לבחון כל מקרה לנסיבותיו בענין דרישת שוטר להצגת תעודת זהות, שכן המקרה שבפנינו, אף אם לא העלה חשד סביר לביצוע עבירה על ידי הנאשם, הרי שבנסיבות המפורטות לעיל ניתן לומר שהיה "**על גבול החשד הסביר**", אם לא מעבר לכך.

31. ולענין "הפגיעה" בזכויותיו של האדם המתבקש להציג תעודת זהות - אכן, הזכות לחירות והזכות לפרטיות הן זכויות יסוד בעלות מעמד חוקתי, על-חוקי, ואין פוגעים בזכויות אלה אלא מכוח הסמכה מפורשת בחוק או על פיו

(סעיפים 5, 7 ו-8 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו). ואולם במה דברים אמורים? דרישה להצגת תעודת זהות, שעל פי חוק מחוייב כל אדם מעל גיל 16 שנים להחזיקה ולהציגה כל אימת שיידרש, והצגתה בפועל לשוט, הן פעולות שאורכות לכל היותר בין חצי דקה לשתי דקות בלבד. דהיינו, העיכוב הנדרש לדרישת הצגת תעודת הזהות והצגתה על ידי האזרח הוא עיכוב לזמן מועט ביותר עד זניח, אינו כרוך בעגמת נפש או בחוסר נוחות מיוחדת ואף אינו פוגע במידה העולה על הנדרש בפרטיותו של האדם. זאת, יש לזכור, שלאחר שהאדם מציג תעודת זהות ומזדהה, רשאי הוא להמשיך בדרכו באין מפריע ואין לשוט כל סמכות לעכבו, לעוצרו או לערוך חיפוש בגופו או בכליו.

רוצה לומר, כי הגם שיש בדרישת שוט להצגת תעודת זהות ללא חשד סביר לביצוע עבירה משום פגיעה מסוימת ומוגבלת בפרטיות או עיכוב מסוים ומסוייג בתנועה, הרי שאין פעולה זו של דרישה להזדהות מצויה במדרג גבוה של הפרת הזכות לפרטיות והזכות לתנועה - כל זאת, כשמנגד, ניצב אינטרס ציבורי רם מעלה שעניינו שמירה על בטחון הציבור ושלומו, והיכולת לאכוף את הדין הפלילי לטובת כלל הציבור ורווחתו.

32. מנגד, אם ניטול משוט את הסמכות לבקש מכל אדם להזדהות בפניו על ידי הצגת תעודת זהות, ללא קיומו של חשד סביר לביצוע עבירה, הרי שבכך נמנע מהמשטרה לחשוף עבירות דוגמת שהייה בלתי חוקית או הפרת הוראה חוקית (וראה **ענין אוראל** לעיל) - עבירות שמעצם טיבן וטבען אינן כרוכות בהתנהגות המעלה חשד סביר לביצוע. כך, למשל, לא יוכל שוט לדרוש מפועל העובד באתר בניה, בו נמצאים עשרות פועלים נוספים, להזדהות בפניו, ללא חשד סביר לביצוע עבירה של שהייה בלתי חוקית, ובכך תסוכל פעילות המשטרה לאיתור שוהים בלתי חוקיים ולהעמדתם לדין. כפועל יוצא תסוכל גם פעילות המשטרה לאיתור שוהים בלתי חוקיים שנכנסו בשערי המדינה שלא כדין לצורך ביצוע עבירות רכוש או, חלילה, לצורך ביצוע עבירות בטחון. והמציאות הקשה בה אנו חיים, כאשר אין לך יום בו לא מותקף אזרח ישראלי, נדקר או נדרס, בין היתר, על ידי תושבי האזור, תוכיח.

כך, למשל, גם לא יוכל שוט לפנות לאדם בבקשה להציג בפניו תעודת זהות, ללא קיומו של חשד סביר לביצוע עבירה של הפרת הוראה חוקית, ובכך תסוכל פעילות המשטרה לחשיפת עבירות של הפרת הוראה חוקית ושמירה על קיומם התקין של הליכי חקירה ומשפט מפני מתחמקים וכאלה שאינם מתייצבים להמשך ההליכים בעניינם. עם מצב זה אין להסכים גם במחיר של פגיעה מינימאלית, מידתית וראויה בזכויות היסוד של חופש התנועה והזכות לפרטיות, כשהפגיעה, כאמור, היא לתכלית ראויה (מניעת פגיעה מסתברת בבטחון הציבור ושלומו, כמו גם הצורך במניעת עבריינות שב"ח, רכוש והפרת הוראה חוקית).

33. הפסיקה האחרת אליה הפנה הסניגור, הדנה בפסילת ראייה שהושגה עקב חיפוש שנערך שלא כדין או עקב עיכוב וחיפוש שבוצעו בניגוד לדין, אינה רלוונטית, שכן, היא דנה במקרים בהם בוצע עיכוב אדם וחיפוש בכליו, בלא שקם בסיס לחשד סביר כי ביצע עבירה, בניגוד לדרישת החוק והפסיקה (ת"פ (שלום ת"א) 18175-02-10 **מדינת ישראל נ' נידם**; ת"פ (שלום ת"א) 20039-09-13 **מדינת ישראל נ' נידם**; ת"פ (שלום ת"א) 18175-02-10 **מדינת ישראל נ' שלאעטה**).

34. לאור האמור לעיל, סבורני כי קמה לשוט חלבי הסמכות לפנות לנאשם לצורך דרישת הזדהות כחלק מבדיקה שגרתית שעורכים השוטרים לנאשם המסתובבים באזור בו פעלו, כאשר האזור ידוע כמוכה בעבריינות רכוש ועל מנת לשמור על בטחון הציבור ורכושו.

משהגעתי למסקנה זו, ומשנקבע על ידי כי ממילא קמה לשוט חלבי הסמכות לדרוש מכל אדם באזור בו פעל להזדהות

ולהציג בפניו תעודת זהות, שוב אין נפקות מעשית לעובדה כי השוטר חלבי בחר לפנות לנאשם, בין היתר, מפאת "חזותו הערבית", אף כי פניה שכזו לאדם הבאה על רקע מוצאו, גזעו והשתייכותו האתנית, הינה ככלל פסולה ולא ראויה. זאת, יש להדגיש, כי השוטר חלבי עצמו פירט סיבות נוספות לפניה לנאשם (אזור וילות ובתי קרקע, היות האזור מוכה עבריינות רכוש, קיומו של מידע מודיעיני, היות המקום נעדר חנויות, היות הנאשם מרוחק מן הכביש או ממקום בו נמצאים אנשים). במבחן התוצאה, הסתבר כי אכן הנאשם שהה שלא כדין באזור בו לא אמור היה לשהות (בהיותו תושב קלקיליה), החזיק באמתחתו כלי פריצה (מברג) וכפפות, התנגד למעצר ותקף את השוטרים באופן שנגרמו להם חבלות. בנסיבות אלה, לא ראיתי להורות על ביטול כתב האישום מן הצדק.

35. לסיכום, לאחר שהשוטר חלבי פנה לנאשם לצורך בדיקה שגרתית ועל מנת שזה יזדהה בפניו, תוך שהוא צועק לעברו "עצור משטרה" פתח הנאשם במנוסה. בשלב זה, התגבש יסוד סביר לחשד כי הנאשם ביצע עבירה או שעומד הוא לבצע עבירה ועל כן, קמה הסמכות לעכבו ואף לעוצרו. במהלך הנסיון לעוצרו, התנגד הנאשם באופן פיזי ואלים למעצר ואף תקף את השוטר רועי כפיר עד שנגרמה לו חבלה במצח. גם לשוטר חלבי נגרמה חבלה ביד. באותן נסיבות, אחז הנאשם מברג בידו, אשר נפל לכביש במהלך נסיון ההשתלטות עליו. לא נתתי אמון בגירסת הנאשם כי שהה במקום הארוע לצורך חיפוש עבודה, ויחד עם שלוש כפפות שהחזיק בכיסו, לא הניח הנאשם דעתי כי אחז במברג באופן תמים. על פי חוות דעת מז"פ, עונה המברג על הגדרת "מכשיר פריצה". כל זאת עשה הנאשם כשהוא שוהה שלא כדין בישראל.

סוף דבר

36. אני מרשיע את הנאשם בעבירות שיוחסו לו בכתב האישום.

ניתנה היום, י"ז כסלו תשע"ו, 29 נובמבר 2015, במעמד ב"כ המאשימה, עו"ד עמיחי רווה, הנאשם ובא כוחו.